

EUROPOS AUDITO RŪMŲ METINĖJE ATASKAITOJE NAUDOJAMŲ APIBRĖŽČIŲ ŽODYNĖLIS

Jvadas

Šis žodynėlis turėtų padėti skaitytojams nustatyti aiškias ir paprastas techninių terminų apibrėžtis ataskaitoje. Oficialių teisinių apibrėžčių skaitytojai turėtų ieškoti atitinkamuose teisės aktuose.

Išsamesnes apibrėžtis ir paaiškinimus apie ES institucijas ir ES teisės aktus, sąskaitas ir politikas galima rasti:

- ES leidinių biuro interneto svetainėje:

<http://eur-lex.europa.eu/browse/summaries.html>

<http://eur-lex.europa.eu/summary/glossary.html>

- Komisijos generalinių direktoratų (GD) interneto svetainėse:

http://ec.europa.eu/budget/explained/glossary/glossary_en.cfm

https://ec.europa.eu/agriculture/glossary_lt

http://ec.europa.eu/regional_policy/lt/policy/what/glossary

https://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/support/reference_terms.html

A

Asignavimas:

Biudžete patvirtinta suma konkrečiam tikslui.

Asignuotosios pajamos:

Pajamos, kurios dėl savo pobūdžio priskiriamos specialioms išlaidoms (pavyzdžiui, valstybių narių ar trečiųjų šalių įnašai, skirti specialioms mokslinių tyrimų programoms). Tai yra biudžeto principo išimtis, nes pagal šį principą visos pajamos turi kompensuoti visas išlaidas.

Atidėjiny:

Apskaitoje tai į balansą įrašytas įsipareigojimas, kurio terminas arba suma yra neaiškūs.

Atsietoji parama:

Parama, kuri nėra susieta su tam tikro žemės ūkio produkto gamyba.

Audito institucija:

Subjektas, pavyzdžiui, valstybės kanceliarijos ar finansų ministerijos departamentas, kuris atlieka sistemų auditą ir operacijų auditą pagal *veiksmų programą* ir pateikia savo nustatytus faktus atitinkamoms *vadovaujančiosioms ir tvirtinančiosioms institucijoms*. Ji teikia metinę ataskaitą Komisijai, suteikdama patikinimą dėl tinkamo valdymo ir kontrolės sistemų veikimo ir, atitinkamai, dėl patvirtintų išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo. Ši institucija turi būti nepriklausoma nuo lėšas valdančių institucijų.

B**Bazinės išmokos sistema (BIS):**

Pakeitusi vienkartinę išmoką, ši sistema įsigaliojo 2015 m., po 2013 m. *bendros žemės ūkio politikos* reformos. Ji veikia remiantis skiriamomis teisėmis į išmokas tinkamai finansuoti žemei, kurią pareiškėjas deklaravo 2015 m. Kiekviena teisė į išmokas, aktyvuota kartu su vienu tinkamu finansuoti hektaru žemės, suteikia teisę į BIS išmoką, kuri lygi teisės į išmoką vertei. BIS veikia 18 valstybių narių, 2016 m. buvo atlikti pirmieji mokėjimai pagal šias naujas taisykles.

Bendra žemės ūkio politika (BŽŪP):

1962 m. sukurtas mechanizmas, skirtas be kita ko, užtikrinti aprūpinimą maistu tuo pačiu metu užtikrinant deramą ES ūkininkų gyvenimo lygį. Pagrindinės BŽŪP reformos buvo 1992, 2003 ir 2013 m.

Bendrosios nacionalinės pajamos (BNPj):

Visų ekonomikos rezidentų pajamų suma tam tikru laikotarpiu. BNPj naudojamas nustatyti viršutinę ES išmokų ribą tam tikrais metais – jos neturėtų viršyti 1,20 % ES BNPj. Valstybės narės įnašas į ES pajamas iš esmės priklauso nuo jos BNPj, kurios yra visų ES BNPj sumos dalis.

Biudžeto įvykdymo patvirtinimas:

Europos Parlamento priimamas sprendimas, kuriuo Komisija atleidžiama nuo atsakomybės už konkretaus biudžeto valdymą ir kuriuo užbaigiamas jo vykdymas remiantis Tarybos rekomendacija, Europos Audito Rūmų metine ataskaita ir *patikinimo pareiškimu*.

Biudžeto valdymo institucija:

Institucijos, įgaliotos nustatyti ES biudžetą, t. y. Europos Parlamentas ir Ministrų Taryba.

C**D**

Daugiamečiai žolynai:

Žemė, kurioje auga žolė ar kitokie žoliniai pašariniai augalai (t. y. pasėjami ar nesėjami) daugiau nei penkerius metus iš eilės, ir kuri nebuvo įtraukta į ūkio sėjomainos sistemą.

Daugiametė finansinė programa (DFP):

ES ilgalaikis išlaidų planas. DFP nustatomi išlaidų prioritetai ir maksimalios sumos, kurias ES gali išleisti tam tikrose srityse per fiksuotą kelerių metų laikotarpį. Dabartinė DFP apima 2014–2020 m. laikotarpį, o ankstesnės apėmė 2007–2013 m. ir 2000–2006 m. DFP suskirstyta į šešias dalis arba išlaidų kategorijas.

***De minimis* pagalba:**

Valstybės pagalbos sumos iki tam tikros ribos (vienam naudos gavėjui per trejų metų laikotarpį), kurios yra laikomos suderinamos su bendrąja rinka ir joms netaikomas reikalavimas, kad jas patvirtintų Komisija.

Didelės apimties projektas:

Didelės apimties operacija, apimanti įvairius darbus, paslaugas ar veiklas, skirtas atlikti nedalomą tiksliai nustatyto ekonominio arba techninio pobūdžio užduotį, turinčią aiškiai apibrėžtus tikslus. Reglamentuose yra nustatytos finansinės ribos, kurias viršijus operacijos turi būti laikomos didelės apimties projektais, kuriems būtinas specialus Komisijos patvirtinimas, remiantis nepriklausoma kokybės peržiūra. 2007–2013 m. ir 2014–2020 m. *programavimo laikotarpiais* įprasta riba yra 50 milijonų eurų.

Dotacijos:

Tiesioginiai finansiniai įnašai iš biudžeto, skirti finansuoti veiksmus, kuriais siekiama padėti įgyvendinti konkrečią ES politikos dalį arba paremti institucijas, siekiančios kokių nors bendrų Europos interesų arba turinčios kokį nors tikslą, kuris yra susijęs su ES politikos dalimi, funkcionavimą.

E**Ekonominis rezultatas:**

Skirtumas ES konsoliduotose finansinėse ataskaitose tarp visų pajamų ir visų išlaidų. Šio „kaupimu pagrįsto“ rezultato tikslas yra pateikti įvykių finansinį poveikį atitinkamų metų finansinėse ataskaitose. Ekonominis rezultatas skiriasi nuo biudžeto rezultato, kuris parodo skirtumą tarp pajamų (gautų grynujų pinigų) ir atliktų mokėjimų.

(ES) Konsoliduotos finansinės ataskaitos:

Visos visų ES institucijų ir agentūrų sąskaitos, kurias Komisija pateikia viename suvestiniame dokumente, išskyrus bet kokias sumas, kurias jos sumokėjo arba yra skolingos viena kitai.

Europos strateginių investicijų fondas (ESIF):

Investicijų paramos mechanizmas, pagrįstas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu ir įgyvendintas pagal EIB ir Europos Komisijos susitarimą sutelkti strateginiams projektams visoje ES skirtas lėšas.

Europos struktūriniai ir investicijų fondai (ESI fondai):

Europos regioninės plėtros fondas, Europos socialinis fondas, Sanglaudos fondas, Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas, kurie buvo sutelkti 2014–2020 m. *daugiametės finansinės programos vykdymui* pagal bendras taisykles (Reglamentas (ES) Nr. 1303/2013 – Bendrųjų nuostatų reglamentas). Šie penki *pasidalijamojo valdymo* būdu valdomi fondai šiuo metu sudaro daugiau kaip pusę visų ES išlaidų. Jų bendras tikslas – sumažinti regioninius skirtumus visoje ES.

F

Finansinė priemonė:

Finansinė parama iš ES biudžeto (anksčiau vadinta „finansų inžinerijos priemonė“), kuri gali būti *investicijos į nuosavą kapitalą* ar į kvazinuosavą kapitalą, paskolos ar garantijos, arba kitos rizikos pasidalijimo priemonės (žr. *Finansinio reglamento* 2 straipsnio p punktą). Palyginti su dotacijomis, pagrindinis finansinių priemonių privalumas yra galimybė pritraukti papildomo kapitalo ir pakartotinai panaudoti arba „atnaujinti“ finansavimą.

Finansinės būklės ataskaitos aptarimas ir analizė:

Reikšmingų elementų, operacijų ir įvykių, pateiktų subjekto finansinės būklės ataskaitose ir jas paveikusių veiksnių paaiškinimas.

Finansinis reglamentas:

2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 dėl ES bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių. Finansinis reglamentas yra pagrindinis ataskaitos taškas principams ir procedūroms, kuriais reglamentuojamas ES biudžeto sudarymas ir vykdymas bei ES lėšų kontrolė.

G

Galutinis naudos gavėjas:

Žr. *naudos gavėjas*.

H

/

Indėlis:

Veiksmingumo vertinime finansinės, žmogiškosios, materialios, organizacinės ar reguliavimo priemonės, kurių reikia norint įgyvendinti politiką, projektą ar programą.

Integruota administravimo ir kontrolės sistema (IAKS):

Sistema, kurią naudoja valstybės narės valdyti ir tikrinti išmokas ūkininkams pagal *bendrą žemės ūkio politiką*. Ją sudaro duomenų bazės, kuriose saugojama informacija apie ūkininkus, pagalbos paraiškas, gyvulius ir teises į išmokas, ir ŽSIS duomenų bazė.

Intervencijos logika:

Sąvokų sistema, atspindinti, kaip įvertinti poreikiai ir pasiekti tikslai atitinka ES vykdytus veiksmus ir numatytą *rezultatą*.

Investicijos į nuosavą kapitalą:

Kapitalo suteikimas įmonei, tiesiogiai ar netiesiogiai investuojant mainais už visą arba dalinę tos įmonės nuosavybę, kai investuotojas į nuosavą kapitalą gali prisiimti tam tikrą įmonės valdymo kontrolę ir gali gauti dalį įmonės pelno. Investuotojai susigrąžina savo investicijas į kapitalą tik tuomet, kai jie parduoda savo nuosavybę arba kai įmonės (grynasis) turtas likviduojamas. Taip pat žinoma kaip „įnašas į nuosavą kapitalą“.

Išdirbis:

Veiksmingumo vertinime tai yra tai, kas sukuriama ar įvykdoma naudojant projektui ar programai skirtus išteklius (pavyzdžiui, darbo neturinčiam jaunimui surengti mokymo kursai, pastatytų nuotekų valymo įrenginių skaičius ar nutiestų kelių kilometrai ir t. t.).

Išlyga:

Metinės veiklos ataskaitos kontekste generalinis direktorius pateikia išlygą, kai jis negali patvirtinti reikšmingos GD mokėjimų dalies tvarkingumo arba kai yra galimų rimtų pasekmių Komisijos reputacijai.

Įsipareigojimas:

Skiriama suma iš biudžeto finansuoti konkrečius išlaidų punktus, jei įvykdomos tam tikros sąlygos. Skyrus šias sumas, ES gali pasirašyti sutartis ir dotacijų susitarimus ir priimti kitus finansinį poveikį turinčius sprendimus.

Įsipareigojimų panaikinimas:

Veiksmas, kuriuo panaikinamas esamas *įsipareigojimas* (arba jo dalis).

Įvertintas klaidų lygis:

Mūsų geriausias metinis klaidų, veikiančių mokėjimų klasę, įvertis. Jis apskaičiuojamas remiantis reprezentatyvios operacijų imties testų rezultatais. Jis išreiškiamas kaip procentinė klaidingų mokėjimų dalis bendroje mokėjimų sumoje. Ši procentinė dalis, esant 95 % tikimybei, patenka į *patikimumo intervalą*, nustatomą apatine ir viršutine ribomis.

Y**J****K****Klaida:**

Pažeidimas, susijęs su teisinių ir sutartinių reikalavimų nesilaikymu.

Kompleksinė parama:

Bendros žemės ūkio politikos sistema, pagal kurią ūkininkai, norėdami gauti visą išmokų sumą, privalo laikytis aplinkosaugos, visuomenės ir gyvūnų sveikatos, gyvūnų gerovės ir žemės valdymo taisyklių.

L**Laikotarpio vidurio peržiūra:**

Pagrindinių *daugiametės finansinės programos* įgyvendinimo aspektų iki tam tikros datos peržiūra, atsižvelgiant į ekonominę padėtį tuo metu, kai atliekama peržiūra, ir ekonomikos perspektyvą (paskutinė paskelbta 2016 m.).

Likutinis klaidų (rizikos) lygis:

Likusi išlaidų dalis, kuri nėra teisėta ir tvarkinga po to, kai buvo atsižvelgta į visas taisomąsias priemones. Terminai „rizika“ ir „klaida“ yra taikomi kaip sinonimai, tačiau skirtingose išlaidų srityse.

M**Metinė veiklos ataskaita (MVA):**

Vidaus valdymo ataskaita, teikiama visų Komisijos generalinių direktoratų generalinių direktorių Komisijos nariams. Kiekviena metinė veiklos ataskaita apima atitinkamo generalinio direktorato valdymą, kontrolę ir veiksmingumą, susijusį su valdymo plane nustatytais pagrindiniais tikslais ir veikla. MVA pateikiamas atitinkamo generalinio direktoriaus ar departamento vadovo pareiškimas dėl MVA pateiktos finansinės informacijos.

Mokėjimo agentūra:

Žemės ūkio srityje vadovaujančiąją ir tvirtinančiąją institucijas atitinkanti institucija, valdžios institucijų paskirta administruoti ir kontroliuoti *tiesioginę paramą* ir *rinkos priemones*.

N**Naudos gavėjas:**

Finansiniame reglamente naudojamas terminas, skirtas apibūdinti fizinį ar juridinį asmenį, gaunantį paskolą, garantiją arba investicijas pagal ES finansuojamą finansinę priemonę. Šis terminas taip pat vartojamas apibūdinti fizinį ar juridinį asmenį, kuris faktiškai negauna subsidijos išmokos, tačiau turi naudos iš konkrečios ES finansuojamos veiklos, pavyzdžiui, asmuo apmokomas ES finansuojamuose kursuose arba dalyvauja užimtumo iniciatyvoje (taip pat žr. *paramos gavėjas*).

Neapibrėžtieji įsipareigojimai:

Apskaitoje tai yra įsipareigojimas, kuris gali atsirasti dėl nežinomo ateities įvykio rezultatu. Jis įrašomas į sąskaitas, jei yra tikėtinas, ir suma gali būti pagrįstai įvertinta.

Netiesioginės išlaidos:

Išlaidos, taip pat vadinamos „pridėtinėmis išlaidomis“, kuriomis prisidedama prie ES projekto arba veiklos, bet taip pat ir prie kitos *paramos gavėjo* veiklos. Šios sąnaudos nėra tiesiogiai susijusios ar priskiriamos ES projektui ar veiksmui, jos veikiau paskirstomos įvairioms paramos gavėjo veikloms pagal įvairius parametrus (sąnaudų veiksnius).

Nuosavi ištekliai:

Pajamos į ES biudžetą, vadovaujantis Sutartimis, atitinkamais įgyvendinimo teisės aktais ir metiniu biudžetu. Muitai yra reikšmingiausias tradicinių nuosavų išteklių šaltinis; taip pat yra PVM pagrįsti nuosavi ištekliai ir *BNP* pagrįsti nuosavi ištekliai.

O**„Omnibus“ reglamento pasiūlymas**

Europos Parlamento ir Tarybos pasiūlymas dėl ES bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių ir įvairiems ES išlaidų sektoriams taikomų taisyklių pakeitimų. Tai yra Komisijos dokumentas (COM(2016) 605 final), kuriuo siekiama iš dalies pakeisti ir supaprastinti daug šiuo metu taikomų reglamentų *Europos struktūriniais ir investicijų fondams*.

Operacija:

Gavimas, mokėjimas ar išankstinio mokėjimo naudojimo įrodymas, kuriam pritarė Komisija ir kuris buvo užregistruotas finansinėse ataskaitose.

P**Parama biudžetui:**

Būdas teikti paramą vystymuisi (DFP 4 išlaidų kategorija, „Europos vaidmuo pasaulyje“, EPF). Jis apima mokėjimus į šalies partnerės valstybės išdo sąskaitą, veiksmingumo vertinimą, gebėjimų stiprinimą ir dialogą su šalimi partnere. Komisija skiria tris paramos biudžetui tipus: „gero valdymo ir vystymosi“, „sektorių reformos“ ir „paramos valstybei stiprinti“ sutartis.

Paramos gavėjas:

Fizinis ar juridinis asmuo, kuris gauna subsidiją iš ES biudžeto.

Partnerystės susitarimai:

Susitarimai tarp Komisijos ir kiekvienos valstybės narės, siekiant užtikrinti, kad lėšos būtų naudojamos vadovaujantis strategija „Europa 2020“.

Pasidalijamasis valdymas:

ES biudžeto vykdymo metodas, kai, priešingai *tiesioginiam valdymui*, Komisija užduočių vykdymą perduoda valstybėms narėms, išlaikydama galutinę atsakomybę. Valstybės narės skiria lėšas *paramos gavėjams* ir (*galutiniams*) *naudos gavėjams* (per *mokėjimo agentūras* žemės ūkio ir kaimo plėtros atveju ir per *vadovaujančiąsias institucijas* kitų pasidalijamojo valdymo išmokų atveju). Valstybei narei tenka pirminė atsakomybė už valdymo ir kontrolės sistemos sukūrimą, kuri atitinka teisės aktų reikalavimus, užtikrinant, kad ši sistema veiktų veiksmingai ir užkertant kelią pažeidimams, juos nustatant ir ištaisant.

Patikimas finansų valdymas:

Sąvoka, apimanti *Finansinio reglamento* 30 straipsnio 2 dalyje apibrėžtus ekonomiškumo, efektyvumo ir veiksmingumo principus: „Ekonomiškumo principu reikalaujama, kad institucijoms jų veiklos vykdymui reikalingi ištekliai būtų prieinami reikiamu laiku, pakankamo dydžio ir kokybės bei geriausia kaina. Efektyvumo principas – geriausias panaudotų išteklių ir pasiektų rezultatų santykis. Veiksmingumo principas – tai konkrečių nustatytų tikslų įvykdymas ir planuotų rezultatų pasiekimas.“

Patikimumas (patikimumo intervalas):

Tikrasis klaidų lygis gali būti žinomas tik tada, jei testuojamos visos operacijos. Pagal imtimi pagrįstą metodą mes apskaičiuojame 95 % patikimumo intervalą, t. y. mes manome, kad yra 95 % tikimybė, kad tikrasis klaidų lygis yra šiame intervale.

Patikinimo pareiškimas:

Kasmet Europos Parlamentui ir Tarybai teikiamas Europos Audito Rūmų pareiškimas. Jame pateikiama Audito Rūmų audito nuomonė dėl visų ES pajamų ir išlaidų sąskaitų patikimumo

ir jose atspindimų *operacijų* teisėtumo ir tvarkingumo. Kitaip vadinamas DAS, prancūzų kalba – *Déclaration d'assurance*.

Pažeidimas:

Veiksmas ar neveikimas, neatitinkantis ES (ar kitų svarbių) taisyklių ir turintis potencialiai neigiamą poveikį ES finansiniams interesams. Pažeidimai gali būti paramos gavėjų ar institucijų, kurios yra atsakingos už mokėjimų vykdymą, netyčinių klaidų rezultatas. Tyčinis pažeidimas gali būti laikomas sukčiavimu.

(taip pat žr. *klaida*)

Perkėlimas:

Patvirtintų, bet nepanaudotų *asignavimų* perkėlimas iš vienu metų į kitus dėl pateisinamų priežasčių, kaip nurodyta *Finansiniame reglamente*. Išlaidos ir pajamos paprastai planuojamos ir tvirtinamos tik vieneriems metams („metinio periodiškumo principas“). Veiklos išlaidų atveju asignavimų perkėlimas yra šio principo išimtis. Tačiau administracinių išlaidų atveju asignavimai paprastai yra automatiškai perkeliama apmokėti sąskaitas faktūras, gautas per vienerius metus nuo atitinkamos veiklos.

Piniginio vieneto atranka (PVA):

Statistinis imties sudarymo metodas, kai kiekvienas euras turi vienodą tikimybę būti atrinktas tikrinimui. Operacijų atveju PVA taikymas užtikrina, kad operacijos atrinkimo tikimybė yra proporcinga jos dydžiui. Statistinis PVA pobūdis sudaro galimybę ekstrapoliuoti rezultatus iš imties visai populiacijai.

Poveikis:

Veiksmingumo vertinime ilgesnio laikotarpio socialinės ir ekonominės pasekmės, pastebimos praėjus tam tikram laikotarpiui po projekto ar programos užbaigimo.

Programavimo laikotarpis:

Daugiametė programa, pagal kurią planuojamos ir vykdomos išlaidos. Programavimo laikotarpis gali trukti daug ilgiau nei *daugiametės finansinės programos* išlaidų kategorija, pagal kurią naudojamos lėšos. Taip iš esmės yra dėl taisyklių, reglamentuojančių galutinės finansinės ataskaitas ir *veiksmų programų* užbaigimą. Pavyzdžiui, 2014–2020 m. žemės ūkio ir sanglaudos programų ataskaitiniai metai bus baigti 2024 m. viduryje.

Programos sąmata:

Šalies partnerės parengtas ir Europos Komisijos patvirtintas dokumentas, kuriame pateikiama darbo programa. Jame nustatomi veiksmai, kurie bus vykdomi, finansiniai, žmogiškieji ir materialiniai ištekliai, reikalingi jų įgyvendinimui, ir procedūros, kurių reikia laikytis.

Q

R**Reikšmingumo riba:**

Klaidingų ar *netvarkingų* išlaidų lygis, atsižvelgiant į ES audituotas išlaidas, kurį viršijus klaida yra laikoma didele ar reikšminga audito tikslais ir gali turėti įtakos *ES konsoliduotų finansinių ataskaitų* vartotojui. Audito Rūmai naudoja 2 % reikšmingumo ribą savo nuomonei, taip pat atsižvelgia į nustatytas *klaidos* pobūdį ir kontekstą.

Rezultatas:

Veiksmingumo vertinime tai yra išmatuojamas greitas projekto ar programos poveikis.

Rinkos priemonės:

Viešoji intervencija žemės ūkio rinkose, siekiant sušvelninti bet kokius kainų sumažėjimo padarinius ir spręsti struktūrines problemas rinkoje ir teikiant specialią sektorinę paramą (pavyzdžiui, vaisių ir daržovių, vyno ir mokyklų programose).

S**Sertifikavimo įstaiga:**

Audito institucijai ekvivalentiška institucija žemės ūkio sektoriuje; tai yra viešasis arba privatusis subjektas, valstybės narės paskirtas patvirtinti akredituotos mokėjimo agentūros sąskaitų teisingumą, išsamumą ir tikslumą.

Specialusis vertinimas:

Kiekvienos svarbios ES veiklos srities įvertinimas, papildantis Audito Rūmų *patikinimo pareiškimą*, vadovaujantis Sutartimi dėl Europos Sąjungos veikimo. Audito Rūmai savo metinės ataskaitos skyrius su *daugiametės finansinės programos* išlaidų kategorijos tvarkingumo, finansų ir biudžeto valdymo ir veiksmingumo vertinimu laiko specialiaisiais vertinimais.

Sprendimas dėl atitikties:

Oficialus Komisijos sprendimas, pagal kurį kiekybiškai įvertinamos sumos, kurias valstybės narės privalo grąžinti pagal atitikties patvirtinimo procedūrą.

Strategija „Europa 2020“:

2010 m. pradėta įgyvendinti Europos Sąjungos dešimties metų užimtumo ir augimo strategija, skirta sukurti sąlygas pažangiam, tvariam ir integraciniam augimui.

Supaprastintas išlaidų metodas:

Dotacijos sumos apskaičiavimo priemonė, neatsižvelgiant į faktiškai patirtas išlaidas. Pagrindinės supaprastintos išlaidos yra fiksuotasis vieneto įkainis, finansavimas nustatyto dydžio suma (apskaičiuota kaip kitų kategorijų tinkamų finansuoti išlaidų procentinė dalis) ir vienkartinės išmokos (susietos su konkrečiais *išdirbiais* ar *rezultatais*).

Susietoji parama:

Parama, susieta su tam tikro žemės ūkio produkto gamyba.

T

Taisomoji geba:

Numatyta išlaidų suma, susijusi su teisinių ir sutartinių nuostatų pažeidimais, kuriuos nustatė ir ištaisė atitinkamas Komisijos generalinis direktoratas ir (arba) institucijos po to, kai buvo patvirtintas mokėjimas. Ši sąvoka taip pat reiškia valstybės narės institucijos arba Komisijos generalinio direktorato galimybę nustatyti ir ištaisyti neteisėtų išlaidų vykdymą.

Taisomojo biudžeto projektas:

Komisijos pateiktas pasiūlymas iš dalies pakeisti tam tikrus atitinkamų metų priimto biudžeto aspektus.

Tarpinis mokėjimas:

ES išmoka *paramos gavėjui*, remiantis prašymu, prieš tai, kol atitinkamas projektas ar veiksmas bus baigtas. Iš esmės tarpiniai mokėjimai atliekami, jei buvo padaryta pakankama projekto ar veiksmo pažanga, kaip nurodyta sutartyje arba susitarime dėl dotacijos.

Tiesioginė pagalba (tiesioginė parama):

Pajamų rėmimo išmokos ūkininkams pagal *bendrą žemės ūkio politiką*, įskaitant susietąją ir atsietąją pagalbą už plotą.

Tiesioginis valdymas:

Pačios Komisijos vykdomas fondo arba programos valdymas (rangovų atranka, dotacijų skyrimas, lėšų pervedimas, stebėjimo veikla ir pan.), priešingai nei *pasidalijamojo valdymo* atveju.

Tvarkingumas:

Mastas, kuriuo *operacijos* buvo vykdomos pagal atitinkamus teisės aktus ir sutartis.

Tvirtinančioji institucija:

Subjektas, kuris atlieka *vadovaujančiųjų institucijų* deklaruotų išlaidų patikras dėl šių išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo, siekiant suteikti atitinkamą patikinimą Komisijai.

U

V

Vadovaujančioji institucija:

Nacionalinė, regioninė ar vietos viešoji (ar privati įstaiga), valstybės narės paskirta valdyti veiksmų programą. Į jos funkcijas įeina finansuotinių projektų atranka, jų įgyvendinimo stebėjimas ir ataskaitų apie finansinius aspektus ir pasiektus rezultatus teikimas Komisijai. Be to, vadovaujančioji institucija yra įgaliota po Komisijos, Europos Audito Rūmų ar valstybės narės bet kurios institucijos (pavyzdžiui, audito institucijų) atliktų auditų taikyti paramos gavėjų atžvilgiu bet kokius finansinius pataisymus.

Valstybės pagalba:

Bet kokia tiesioginė ar netiesioginė finansinė parama, kurią nacionalinės institucijos skiria įmonėms, kurios iškraipo arba gali iškraipyti konkurenciją, sudarydamos palankesnes sąlygas tam tikroms įmonėms arba tam tikrų prekių gamybai. Pagal Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo valstybės pagalba bendrojoje rinkoje paprastai yra draudžiama, išskyrus atvejus, kai ji tinkamai pagrindžiama. ES valstybės pagalbos taisyklėse paaiškinta, kada parama laikoma iškraipanti (arba gali iškraipyti) konkurenciją. Komisijai suteikta išimtinė kompetencija vertinti valstybės pagalbos suderinamumą su šiomis taisyklėmis – tam taikoma Europos Sąjungos Teisingumo Teismo vykdoma peržiūra.

Veiksmingumas:

Mastas, kuriuo įgyvendinant projektus arba programas laikomasi *patikimo finansų valdymo* principų.

Veiksmų programa:

Komisijos patvirtinta programa dėl ES finansuojamų investicijų, kurias įgyvendina valstybės narė. Tai yra suderintas prioritetų rinkinys, apimantis priemones, pagal kurias projektai yra bendrai finansuojami septynerių metų *daugiametės finansinės programos laikotarpiu*.

Vertinimas:

Atskiros ES intervencijos veiksmingumo, efektyvumo, suderinamumo, tinkamumo ir ES pridėtinės vertės vertinimas.

Vienkartinės išmokos už plotą sistema:

Su plotu susijusios pagalbos sistema, taikoma 10 valstybių narių, pagal kurią skiriamos vienodo dydžio pagalbos sumos už hektarą.

Viešieji pirkimai:

Procesas, per kurį ES, valstybės, regiono ir vietos institucijos arba viešosios teisės reglamentuojamos įstaigos perka produktus, paslaugas ir darbus. Viešųjų pirkimų taisyklės ir (arba) principai taikomi ir privačioms įmonėms, jeigu jos vykdo pirkimus, kurių didžioji dalis finansuojama iš viešųjų lėšų.

Viršutinės ribos:

Išlaidų arba pajamų ribos, nustatytos pagal teisės aktus arba sutartis, pavyzdžiui, sprendimą dėl nuosavų išteklių arba *daugiametę finansinę programą*. Įsipareigojimų atveju DFP nustatomos atskiros metinės viršutinės ribos kiekvienai išlaidų kategorijai, o bendros metinės viršutinės ribos taikomos mokėjimų asignavimams.

W**X****Z****Žalinimas:**

Tiesioginės pagalbos sistema, nustatyta remiantis 2013 m. BŽŪP reforma, siekiant skatinti aplinką tausojančią ūkininkavimo praktiką. Ūkininkai, kurie gauna *tiesioginę paramą* pagal *bazinės išmokos sistemą (BIS)* ar *vienkartinės išmokos už plotus sistemą (VIPS)* privalo įvairinti pasėlius, išlaikyti *esamas daugiametes pievas* ir kurti „ekologiniu požiūriu svarbias vietas“; jei šių sąlygų laikomasi, jie taip pat gali gauti žalinimo pagalbą.

Žemės sklypų identifikavimo sistema (ŽSIS):

Duomenų bazė, apimanti visus žemės ūkio paskirties žemės plotus (įskaitant aerofotografines ar palydovines nuotraukas), kurie yra tinkami finansuoti teikiant *tiesioginę pagalbą* pagal *bendrą žemės ūkio politiką*. Naudojama tikrinti sklypus, dėl kurių ūkininkai prašo išmokos, siekiant užtikrinti, kad jos būtų mokamos už tinkamą plotą ir būtų išvengta permokėjimų.